

S.D.E.

M.S.W. Sem-II (CBCS - 2018) : SUMMER - 2019
SUBJECT : PANCHAYAT RAJ SYSTEM

Day : Wednesday
Date : 08/05/2019

Time : 02.00 P. M. TO 05.00 P.M.
Max. Marks : 70

S-2019-4805

N.B.

- 1) Q.1 is **COMPULSORY**. Out of the remaining attempt any **FIVE** questions.
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.

- Q.1** Write short note on any **FOUR**: **(20)**
- a) Definition of Panchayat
  - b) Structures of Panchayat
  - c) Panchayat Raj Act, 1992
  - d) Peoples participation
  - e) PESA Act, 1996

- Q.2** Explain the operation of Panchayat Raj Act, 1992 in Maharashtra at Block and District Level. **(10)**

OR

Explain the concept of democratic decentralization in Panchayat Raj System.

- Q.3** State the Organizational and administrative structure of Panchayat Raj. **(10)**

OR

Explain the various functionaries at village and block level in Panchayat Raj System.

- Q.4** State the various financial resources of Panchayat Raj Institutions at village (Gram Panchayat) and district level (Zilla Parishad). **(10)**

OR

Explain the significance of community participation in Panchayat Raj Institution.

- Q.5** State the impact of community dynamic on functioning of Panchayat Raj Institution. **(10)**

OR

Explain the role of Panchayat Raj Institution in social inclusion.

- Q.6** Explain the importance of Gram Sabha and Mahila Sabha at village level. **(10)**

OR

Discuss the problems in functioning of Panchayat Raj in Maharashtra.

* * *

मराठी रूपांतर

सूचना :

- १) प्रश्न क्र.१ सोडविणे आवश्यक आहे. उर्वरित पैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे सोडवा.
- २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (२०)

- अ) पंचायत व्याख्या स्पष्ट करा.
- ब) पंचायतीची रचना (ग्राम)
- क) पंचायत राज कायदा १९९२
- ड) लोकसहभाग
- इ) अनुसूचित क्षेत्र पंचायत विस्तार कायदा १९९६

प्र.२ महाराष्ट्रातील तालूका आणि जिल्हा पातळीवरील पंचायती राज कायदा १९९२ ची (१०)
कार्यपध्दती सांगा.

किंवा

पंचायत राज व्यवस्थेमधील लोकशाहीच्या विकेंद्रीकरण संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.३ पंचायत राज व्यवस्थेची संघटनात्मक आणि प्रशासकीय रचना सांगा. (१०)

किंवा

गाव आणि तालूका पातळीवरील पंचायत राज व्यवस्थेमधील प्रशासकीय कर्मचारी स्पष्ट करा.

प्र.४ गाव आणि जिल्हा पातळीवरील पंचायत राज संस्थेचे विविध आर्थिक स्रोत सांगा. (१०)

किंवा

पंचायत राज संस्थेमधील समुदाय सहभागाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.५ पंचायत राज व्यवस्थेच्या कार्यप्रणालीवर सामुदायाच्या गतीशीलतेचा परिणाम सांगा. (१०)

किंवा

सामाजिक एकत्रीकरणामध्ये पंचायत राज व्यवस्थेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.६ गाव स्तरावर ग्रामसभा व महिला सभेचे महत्त्व स्पष्ट करा. (१०)

किंवा

महाराष्ट्रातील पंचायती राज संस्थांच्या कामकाजातील समस्या चर्चा करा.

* * * * *